

Store Norske Spitsbergen kulkompani AS
Postboks 613
9171 LONGYEARBYEN

Att.: Guttorm Nygård

**SYSSELMESTEREN
PÅ SVALBARD**

Vår dato:
06.07.2022

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
21/03866-4

Deres dato:
05.11.2021

Svar på søknad om etablering av sol- og vindkraft på Isfjord Radio

Sysselmesteren på Svalbard viser til søknad og konsekvensutredning av 5. november 2022, samt etterfølgende korrespondanse om etablering av sol- og vindkraft på Isfjord Radio. Sysselmesteren har vurdert konsekvensutredningen og søknaden, og finner å kunne gi tillatelse til deler av det omsøkte tiltaket.

Bakgrunn

Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS (SNSK) kontaktet Sysselmesteren i april 2019 med spørsmål om ENØK-tiltak på Isfjord Radio. Det ble allerede på dette tidspunktet informert om at etablering av vindmøller i dette området ville være problematisk blant annet på bakgrunn av fuglereservatet i området, og at et slik tiltak som hovedregel ville kreve en konsekvensutredning.

Forhåndsmelding med forslag til konsekvensutredningsprogram ble oversendt Sysselmesteren den 9. september 2020. Sysselmesteren fattet den 22. oktober 2020 vedtak om at hele energiomleggingen på Isfjord Radio måtte konsekvensutredes. Dette ble påklaget av SNSK, som var uenige i at solceller på tak skulle omfattes av konsekvensutredningsplikten. Klima- og miljødepartementet opprettholdt Sysselmesterens vedtak om samlet utredningsplikt for alle forhåndsmeldte energitiltak på Isfjord Radio. På denne bakgrunn ble det utarbeidet en konsekvensutredning for hele tiltaket, som ble sendt på høring sammen med søknaden.

Underveis i prosessen har Riksantikvaren (RA) vurdert oppstart av fredningsprosess på Isfjord Radio, og oppstart av denne prosessen ble varslet 9. juni 2022. Riksantikvaren har bedt om at Sysselmesteren gjør sine vurderinger og treffer vedtak i søknaden om energiomlegging, samtidig som Riksantikvaren er i gang med fredningsprosessen. I vurderingen av plassering av solceller på bygg, har Sysselmesteren hatt dialog med Riksantikvaren opp mot den kommende fredningsprosessen.

Søknaden

Det er søkt om tillatelse til etablering av en ny fornybar energiløsning med tak-, fasade- og bakkemonterte solceller og vindturbin ved Isfjord Radio. Prosjektet beskrives som viktig for å kutte klimagassutslipp og energikostnader ved driften av Isfjord Radio. I tillegg er prosjektet viktig for

SNSKs utvikling av fornybare energiløsninger i Arktis. Prosjektet løftes også frem som viktig både for energiomstillingen av Longyearbyen og andre lokalsamfunn på Svalbard.

SNSK eier Isfjord Radio. Isfjord Radio leies ut til Basecamp Explorer som driver hotellvirksomhet med 22 sengeplasser. Hotellet er åpent fra ca. 15. februar til 30. september hvert år. I tillegg har Telenor Svalbard en antennestasjon ved Isfjord Radio med bla. mobilsignal, kystradio med nødsamband til havs, flyradio, nødsamband for redningsetater, værmålinger og AIS.

I dag består energiforsyningen av tre diesellaggregater som produserer elektrisitet og fjernvarme. Dieselforbruket har ligget på rundt 180 000 liter i året. I 2021 ble det installert en batteripakke med 400 kWh kapasitet, og termisk lager bestående av 12 stk. 1000 liters varmtvannstanker, samt et smart styresystem. Det er i tillegg til dette gjennomført en rekke ENØK-tiltak. Med nåværende system er det estimert et årlig dieselforbruk på mellom 110 000 og 130 000 liter. En omstilling som omsøkt vil medføre at dieselforbruket på stasjonen reduseres med 80-90 % fra 2020-nivået.

Det fremgår av søknaden at dagens energiløsning på Isfjord Radio hverken er økonomisk eller miljømessig bærekraftig. Kostander med dagens løsning i tillegg til klimagassutslipp vil ikke være akseptable for dagens leietakere, og vil på sikt medføre oppsigelse av leiekontrakter. SNSK legger til grunn at energiomstilling derfor er en forutsetning for fortsatt aktivitet på Isfjord Radio. Diesellaggregatene medfører også en konstant støy i området. Denne støyen vil reduseres betraktelig ved energiomstillingen.

Det er søkt om etablering av solcelleanlegg på tak og fasader på stasjonsområdet, samt bakkemonterte solceller og vindturbin ca. 1,4 km øst for stasjonsområdet (område 3). Det er ønskelig å dekke det meste av effektbehovet for solenergi med byggningsmonterte solceller.

Solceller på tak og fasader på stasjonsområdet er beregnet til ca. 220 kWp effekt, og tilsvarer 910 kvm solceller. Hvilke bygg det planlegges montering på, fremgår av søknaden. I tillegg til dette søkes det om bakkemonterte solceller på område 3, resterende effektbehov opp til 300 kWp. De bakkemonterte solcellene er estimert til ca 80 kWp gitt full utbygging slik det er søkt om på tak og fasader. Solcellene vil bli pælefundamentert ca. 2 meter over bakkeplan. De bakkemonterte panelene vil ha en høyere investeringskostnad, men på den annen side vil de kunne produsere mer energi per panel da de kan plasseres med optimal vinkel og himmelretning. I en e-post av 13. mai 2022 opplyser SNSK at arealet på solcelleparken vil være oppad begrenset til 175*40 meter.

Det søkes om en vindturbin på inntil 300 kW effekt på område 3. Dimensjonen på denne vil avhenge av detaljprosjekteringen og turbinleverandør, men anslås til maksimalt 60 m høyde til nav, og maksimalt 32 m rotordiameter. SNSK har valgt å søke om etablering av en stor turbin til fordel for tre små, da dette er vurdert som løsningen som setter minst avtrykk i naturen, og medfører minst skade på fugleliv.

SNSK ser for seg å påbegynne arbeidet i 2022. De vil tidligst starte montering av vindturbin i juni 2023. De påpeker at dersom det er problematisk å gi tillatelse til hele det omsøkte tiltaket, vil det uansett være aktuelt å påbegynne etablering av solceller, uavhengig av om øvrige tiltak tillates eller ikke.

Konsekvensutredning

Sysselmesteren stilte krav om konsekvensutredning for det samlede tiltaket på Isfjord Radio. Konsekvensutredningen ble sendt på høring sammen med søknaden, og det innkom til sammen 13 høringssvar. På bakgrunn av høringssvarene ba Sysselmesteren om enkelte presiseringer, blant annet når det gjaldt radiostøy, konsekvenser av roterende solcellepaneler samt omfang og konsekvenser av anleggsarbeid. Dette ble besvart av SNSK i brev av 17. mars 2022.

I konsekvensutredningen ble følgende tema berørt: villmark, landskap, kulturminner og kulturmiljø, flora/vegetasjon, fauna/dyreliv, vannmiljø, forurensning og avfall, støy, skyggekast, utmål og mineralske ressurser, friluftsliv, reiseliv, telekommunikasjon og sikkerhet og beredskap.

Konsekvensutredningen oppgir flere ulike utbyggingsalternativer. I det videre beskrives kun det alternativ som SNSK har søkt om.

Konsekvensutredningen inneholder flere detaljer som ikke kommer frem av selve søknaden. Om solcelleanlegget og fundamentering av dette, beskrives det at strømmen som produseres skal samles i kabler som graves ned i bakken og føres frem til påkoblingspunkt for strømmett. Det planlegges å koble anleggene til eksisterende kraftledning som går mellom Isfjord Radio og Telenors anlegg på Randvikodden. Det må legges en jordkabel mellom anlegget og en koblingsboks ved nærmeste stolpe langs eksisterende kraftledning. Kabelgrøfta vil trolig være 50-100 meter lang, avhengig av eksakt lokalisering av anleggene. For fundamentering av anlegget vil det bli nødvendig med en mindre pelerigg på ca. 5 tonn, samt en 6-hjuling eller en traktor med henger til frakt av solcellepaneler og utstyr.

Den mest aktuelle metoden for fundamentering av vindturbin, er å fjerne jordmasser og deretter støpe et fundament av betong. I tillegg til dette barduneres tårnet. Fundamentet er bygget slik at når turbinen fjernes, vil fundamentet kunne tildekkes eller delvis fjernes slik at området tilbakeføres mer eller mindre til naturtilstand.

Når det gjelder transport av materiale, ser en for seg at det meste kan fraktes via beltevogn med slede (snøskuter) fra Longyearbyen eller Barentsburg. Annet utstyr kan lastes direkte via eksisterende kai ved Isfjord Radio, mens det er mulig at noe må fraktes med helikopter. Når det gjelder terrengtraseer, forespeiles at man skal bruke de traseene som allerede er opparbeidet, slik at det er begrenset hva som blir nødvendig å ta i bruk av nye traseer.

Høringssvar

Det er innkommet til sammen 13 høringsuttalelser til konsekvensutredningen.

Flere høringsinstanser har kommet med tilbakemelding om at det i konsekvensutredningen i større grad burde vært tatt høyde for anleggets påvirkning på navigasjonsinnretninger. **Kystverket** har spilt inn at dette kunne vært et eget tema i konsekvensutredningen. De presiserer at det i det videre må tas særlig hensyn til navigasjonsinnretninger og at funksjonene til disse ikke må hindres av nye tiltak. Den samme problemstillingen er løftet av **Kommunal- og distriktsdepartementet**, som viser til at anlegget kan skape radiostøy. Også **Telenor Kystradio** har påpekt at radiostøy fra anlegget må hensyntas tidlig i byggefasen, og at dersom radiostøy oppstår må anlegget stoppes inntil forholdet er rettet. De samme tilbakemeldingene gis fra **Avinor**.

Nærings- og fiskeridepartementet er grunneier. De har ikke merknader til konsekvensutredningen, men påpeker at den varslede fredningsprosessen ikke må hindre etablering av fornybare energiløsninger på Isfjord Radio. Også **Isfjord Radios venner** har presisert at fredning ikke må gå ut over muligheten til å drifte og utvikle stasjonen. **Basecamp Explorer Spitsbergen AS**, som i dag leier stasjonen til hoteldrift, støtter tiltaket. Det er i tråd med deres grunnleggende modell for bærekraftig reisevirksomhet.

Riksantikvaren ser det som utfordrende at foreløpige beregninger knyttet til produksjon/effekt og dimensjonering av solcelleanlegg både på tak og bakke er beheftet med store usikkerhetsmomenter.

Miljødirektoratet ser nytten av tiltaket, men ber likevel Sysselmesteren vurdere dilemmaet dette tiltaket representerer med den valgte fornybare energiløsningen og påvirkningen dette har på naturen på Svalbard, særlig i lys av det overordnede målet om å bevare Svalbards særegne villmarksnatur og faren for presedens. Miljødirektoratet peker også på at etablering av anleggsveier ikke er tilstrekkelig godt beskrevet, og at dette er en svakhet. Avbøtende tiltak vil være avgjørende.

Norsk polarinstitutt (NP) viser til at en skånsom og godt planlagt utbygging vil ha liten negativ konsekvens på flora og vegetasjon. Avbøtende tiltak anbefales. Løsmassetykkelsen i områdene med marine sedimenter er ukjent, og det bør gjøres oppfølgende undersøkelser samt stilles krav til massehåndtering ved eventuell tillatelse. Det bør utarbeides en marksikringsplan ved ev. tillatelse. Det bør også stilles krav til aktivitet i tid og rom gjennom en detaljert plan.

Områdets beliggenhet med hensyn til nærliggende verneområder og andre fuglereservat burde også vært beskrevet i konsekvensutredningen. Det vises til at reservat er den strengeste verneformen på Svalbard.

NP fraråder vindturbin. Potensialet for konflikt med vindturbiner er størst nærmest stasjonsområdet, men også i område 3 vil det kunne oppstå både kollisjon og unnvikelse/avbøying. Undersøkelser fra fastlandet viser at vindkraft også påvirker tamreinens arealbruk og trekkmonster negativt.

Birdlife Svalbard (LoFF) er skeptisk til vindturbiner på Svalbard, og viser til at det er lite erfaring med bruk av vindturbiner så langt nor og i områder med mørketid.

Rettslig grunnlag

Hovedregel for plassering av bosetting og næringsvirksomhet følger av svalbardmiljøloven § 56: «*Bosetting og næringsvirksomhet skal som hovedregel lokaliseres til planområdene, jf. § 47, og slik at miljøulempene blir minst mulig.*» Denne bestemmelsen er førende for hvor man legger aktivitet på Svalbard.

For tiltak utenfor planområder eller i planområder uten godkjent plan, må tiltak omsøkes. Slike tiltak reguleres etter svalbardmiljøloven § 57, der det fremgår at:

«*Det trengs tillatelse fra miljøvernmyndigheten for Svalbard til følgende tiltak utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan:*

- a. *terrenginngrep;*
- b. *virksomhet som kan volde forurensning;*

- c. hoteller, pensjonater og andre overnattingssteder for allmennheten;
- d. virksomheter som kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne i strid med § 42, jf. § 44;
- e. annen virksomhet som kan belaste miljøet på Svalbard når departementet har gitt forskrift om det;
- f. endringer i eksisterende anlegg eller bruken av det dersom den forandrer anleggets karakter eller virkninger for naturmiljøet;
- g. innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet.

Tillatelse etter denne paragraf må foreligge før virksomheten kan påbegynnes. Søknaden skal redegjøre for hvilken betydning virksomheten kan få for miljøet. Departementet kan gi forskrift om at søknader skal sendes på høring eller legges ut til offentlig ettersyn.

Den som legger frem nærmere opplysninger om en planlagt virksomhet, kan kreve at Sysselmesteren avgjør om virksomheten vil kreve tillatelse etter denne paragraf. Sysselmesteren tar stilling til hvilke opplysninger som må legges frem for å kunne treffe en slik avgjørelse.»

Svalbardmiljøloven gir også hjemmel til å kreve særskilt konsekvensutredning for enkelte tiltak. Det følger av svalbardmiljøloven § 59 at:

«Tiltakshaveren skal få utarbeidet konsekvensutredning for virksomhet som trenger tillatelse etter loven her og som

- a. kan få mer enn ubetydelig virkning for naturmiljøet utenfor planområdene, eller
- b. kan få betydelig og langvarig virkning for miljø og samfunn i et planområde.

Konsekvensutredningen skal belyse tiltakets virkninger på miljøet som grunnlag for vurdering og avgjørelse av søknaden. Sysselmesteren kan bestemme at konsekvensutredningen også skal omfatte virkningene for lokal bosetting og for annen lovlig virksomhet. Konsekvensutredningen skal utarbeides på grunnlag av et utredningsprogram godkjent av Sysselmesteren.

Den som planlegger tiltak som nevnt i første ledd, skal sende Sysselmesteren forhåndsmelding med forslag til utredningsprogram tidligst mulig. Er det sendt inn søknad etter §§ 57 – 58 uten forhåndsmelding, kan Sysselmesteren avvise søknaden.

Departementet kan gi forskrift om konsekvensutredning, herunder om hvilke virksomheter som må konsekvensutredes. Sysselmesteren avgjør om en virksomhet går inn under første ledd og kan treffe vedtak om at det for en bestemt virksomhet er unødvendig å utarbeide konsekvensutredning.»

Svalbardmiljøloven §§ 60 og 61 beskriver sammen med forskrift om konsekvensutredning (FOR-2002-06-28-650) saksbehandling av konsekvensutredningen. Bestemmelsene og tilhørende forskrift er lagt til grunn for saksbehandlingen i denne saken. Etter § 61 behandles søknad og konsekvensutredning samlet, og Sysselmesterens vurdering av konsekvensutredningen og innkomne uttalelser følger i det videre.

For alle faste freda kulturminner på Svalbard gjelder en sikringssone på 100 meter, jf. svalbardmiljøloven § 39. Tiltak i sikringssone krever dispensasjon fra RA, jf. § 44.

I alle vurderinger etter svalbardmiljøloven, skal prinsipper for myndighetsutøving legges til grunn jf. § 6. Prinsippene for myndighetsutøving fremgår av §§ 7-10, og omfatter føre-var-prinsippet, prinsippet om samlet belastning, prinsippet om at miljøpåvirker skal betale og prinsippet om miljømessige teknikker og innsatsfaktorer.

Sysselmesterens vurdering

Etter svalbardmiljølovens § 61 har Sysselmesteren vurdert søknad og konsekvensutredning samlet. Konsekvensutredningen med tilleggsinformasjon mottatt av SNSK er vurdert å være tilstrekkelig for vurdering av det samlede tiltaket, og godkjennes. Det fremkommer i det videre hvordan konsekvensutredningen og høringsuttalelsene har hatt betydning for vurderingen av de omsøkte tiltakene.

Utgangspunktet for lokalisering av aktivitet på Svalbard, fremgår av svalbardmiljøloven § 56 som fastsetter at: *«Bosetting og næringsvirksomhet skal som hovedregel lokaliseres til planområdene, jf. § 47, og slik at miljøulempene blir minst mulig.»* Dette «lokaliseringsdirektivet» må ses i sammenheng med svalbardmiljølovens formål om *«å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskap, flora, fauna og kulturminner. Innenfor denne ramme gir loven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift.»*

Sysselmesteren bemerker at det omsøkte tiltaket ligger utenfor et etablert planområde, og at tiltakene innebærer terrenginngrep og utplassering av større installasjoner. Svalbardmiljølovens § 56 er tydelig på at næringsvirksomhet, og dermed utvikling av fornybare energiløsninger for mulig kommersiell virksomhet, som hovedregel skal legges til planområder. Samtidig viser Sysselmesteren til at det i denne saken er søkt om etablering av en fornybar energiløsning ved en allerede eksisterende virksomhet, og ikke et helt nytt tiltak uten tilknytning til eksisterende anlegg eller virksomhet. Dette vektlegges i den videre vurderingen.

Det omsøkte tiltaket skal vurderes etter svalbardmiljøloven § 57 a som gjelder terrenginngrep, § 57 d som gjelder virksomhet som kan virke inne på automatisk fredet kulturminne og § 57 f som gjelder endringer i eksisterende anlegg eller bruken av det dersom den forandrer anleggets karakter eller virkninger for naturmiljøet.

Fordi tiltaket er planlagt innenfor sikringssonene til automatisk fredede kulturminner krever også tiltaket og anleggsarbeidet dispensasjon fra Riksantikvaren etter sml. § 44. Alle inngrep og aktivitet i forbindelse med tiltaket forutsetter dispensasjon, og det gjelder både permanente tiltak og midlertidige tiltak som for eksempel anleggsarbeidet. Sysselmesteren vil sende en tilråding til Riksantikvaren når detaljprosjekteringen er gjennomført av tiltakshaver, og vi kan gi en samlet tilråding når det gjelder spørsmålet om dispensasjon innenfor sikringssonen.

Etablering av vindturbin

Det er søkt om etablering av en vindturbin i Randvika omtalt som område 3 (side 6 i søknaden). Vindturbinen skal ha maksimal høyde på 60 meter til nav, og 32 meter i rotordiameter. Det søkes om å fjerne jordmasser, for deretter å støpe fundament i betong for etablering av vindturbinen. Som avbøtende tiltak for å redusere konsekvensene for fugl, er det blant annet foreslått å male rotorblader og deler av tårn. Videre innstallering av utstyr for automatisk avstengning av vindturbinene ved mye fugl i området, og innstallering av viltkamera for å registrere næringsøkende fjellrev som kan være en indikasjon på omfanget av kollisjoner.

Svalbardmiljølovens § 57 bokstav a krever tillatelse for terrenginngrep. Etablering av vindmølle innebærer et terrenginngrep, og spørsmålet her er om miljøkonsekvensene av den omsøkte vindturbin er innenfor svalbardmiljølovens formål i § 1.

Sysselmesteren viser til at det er tidligere er gitt enkelte tillatelser til etablering av vindmøller innenfor planområdene, eksempelvis med høyde på 9 meter og med rotordiameter på 3,9 meter ved IGP. Utenfor planområdene er det gitt tillatelse til etablering av en vindmølle på Torfjell for å dekke energibehov til flynavigasjonsanlegg. Denne vindmølla er 6 meter høy og har en rotordiameter på 3,9 meter. I tillegg er det gitt tillatelser til enkelte mindre vindmøller ved hytter.

Vindmøllen som er omsøkt i dette tilfellet er betydelig større enn det som tidligere er tillatt, med en maksimal høyde på 60 meter og 32 meter i rotordiameter. Den er i tillegg omsøkt utenfor et planområde. Vindmøllen skal plasseres i nærheten av allerede eksisterende virksomhet på Isfjord radio, men er omsøkt i et annet område enn de etablerte kommunikasjonsmastene. Eksisterende master i området er oppgitt å være mellom 13 - 18 meter. Plasseringen av vindturbinen i område 3 et stykke unna bygninger og anlegg vil gjøre den svært synlig på lang avstand, og som det er påpekt i konsekvensutredningen (side 58) er landskapet sårbart for strukturer som reiser seg fra den monotone flate bunnen i landskapsrommet, og vindturbinen bryter derfor til en viss grad med landskapets karakter. Det konkluderes med at inngrepet vil ha noe påvirkning på opplevelsen fra fjordlandskapet. Sysselmesterens deler denne vurdering, og legger til at en vindturbin av denne størrelsen på omsøkt plassering vil forringe opplevelsen av villmarksnaturen i området og innseilingen til Isfjorden.

Vindturbinen foreslås lagt til område 3, som er 1,2-1,5 km øst fra fuglereservatet på Kapp Linné. Kapp Linné fuglereservat er et viktig trekkområde for et stort antall fugl, og har også en viktig funksjon som hekke, raste og myteområde for mange fuglearter. I tillegg ligger den omsøkte vindmølla ca. 10 km nord for et av Svalbards Ramsar-områder. Ramsar områdene er områder som er vurdert som særlig viktige for fugler regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og har fått beskyttelse etter Ramsar konvensjonen. Som vist i konsekvensutredningen, så vil en betydelig andel av svalbardbestanden av sjøfugl, blant annet havelle oppholde seg langs Nordenskiöld kysten vinterstid, og trekke mellom områder på vestkysten avhengig av is- og værforhold. Havhest trekker i betydelige mengder inn og ut av Isfjorden hele året, også i mørketiden. I de mest intensive periodene kan over 40 000 havhest trekke inn eller ut av Isfjorden per time. Vindmøllen vil med sin plassering representere en betydelig kollisjonsfare, og som påpekt i konsekvensutredningen er risikoen størst når turbinene lokaliseres nær inntil viktige hekke, - raste eller trekkområder. Etter Sysselmesterens vurdering vil en vindturbin i dette området så nært fuglereservatet utvilsomt føre til fare for skade på et betydelig antall trekkfugler, og i tillegg vil vindturbinen kunne forringe et viktig leveområde for trekkfugl ytterst i Isfjorden.

Norsk Polarinstittutt har i høringen av konsekvensutredningen kommet med en klar anbefaling om at vindturbin ikke bør etableres på Isfjord Radio. Polarinstittuttet begrunner dette i områdets betydning som funksjonsområde for fugl. Sysselmesteren deler denne vurderingen. I tillegg viser Sysselmesteren til føre-var-prinsippet jf. sml. § 7. I forarbeidene (ot.prp.nr. 38 2000-2001 side 127) er det uttalt at *prinsippet innebærer at det ved avgjørelser om tiltak som kan påvirke miljøet, bør legges inn en sikkerhetsmargin for å unngå utilsiktet miljøpåvirkning som følge av begrenset kunnskap om tiltakets miljøvirkninger*. Sysselmesteren viser til områdets dokumenterte viktige funksjon for trekkende fugler, og at denne funksjonen kan påvirkes ved etablering av en vindturbin. Videre er det i konsekvensutredningen fastslått at en vindturbin vil ha betydelig miljøskade uten

avbøtende tiltak. Det er foreslått avbøtende tiltak, men det er usikkerhet rundt effekten av dette. De sammenlignbare områdene og eksemplene som det er redegjort for i konsekvensutredningen er ikke like langt nord og dermed ikke utsatt for samme problematikk når det gjelder værforhold eller mørketid. Sysselmesteren har lagt avgjørendevekt på at det er fare for både tap av et viktig leveområde for mange fuglearter i tillegg til fare for tap av et større antall fugl.

Etter en samlet vurdering finner Sysselmesteren at miljøkonsekvensene av etableringen av en vindturbin på omsøkt plassering med påvirkning på landskap, sammenhengene villmark, forringelse av et viktig funksjonsområde for fugl samt muligheten for tap større andel fugl at det ikke kan gis tillatelse til omsøkte vindturbin på Isfjord Radio etter svalbardmiljølovens § 57 jf. §§ 1 og 7.

Solceller på tak og veggflater

SNSK har søkt om etablering av solceller på flere av bygningene på stasjonsområdet. Etablering av solceller på bygningen må vurderes etter svalbardmiljøloven § 57 bokstav f *endringer i eksisterende anlegg*. Sysselmesteren har gitt uttrykk for at enkelte flater vil være problematiske med tanke på pågående fredningssak, og SNSK har uttalt at de vil tilpasse seg dette.

Hverken konsekvensutredning eller påfølgende dialog med søker har gitt tilstrekkelig informasjon om hvilke solceller som skal brukes, innfestingsmetode, trekking av ledninger, osv. Selv om det er gjort noen avklaringer, er det ikke mulig for Sysselmesteren å gi en endelig godkjenning til det omsøkte tiltaket før det er gjennomført en detaljprosjektering.

Sysselmesteren vurderer imidlertid at det på enkelte bygg vil være mulig å gi tillatelse til montering av solcellepaneler. Dette har også Riksantikvaren (RA), som har meldt oppstart av fredningssak, stilt seg positive til. Det har vært viktig for RA at fredningssaken ikke skal hindre grønn energiomlegging.

Sysselmesteren har vurdert søknaden fra SNSK med matrise samt ettersendt informasjon, snitt og foto. På bakgrunn av dette, og de kulturhistoriske verdiene som Isfjord Radio representerer, har Sysselmesteren følgende overordnede tilbakemelding, se siste kolonne med blå tekst:

Bygg	Orientering	Ca. m ²	kWp	Kommentar	Anbefalt type	Sysselmesterens kommentar
Hovedbygg teknisk	NØ – Tak	145	35,6	Korrugerte stålplater (grønn)	Utenpåliggende	Utgår*
	SV – Tak	81	19,9	Korrugerte stålplater (grønn)	Utenpåliggende	Utgår*
Hovedbygg hotell	SV	125	30,7	Svart takpapp som bør skiftes	Bygningsintegrert	Utenpåliggende
	NØ	125	30,7	Svart takpapp som bør skiftes	Bygningsintegrert	Utenpåliggende
	SØ – Fasade	50	40,4	Utgår av kulturminnehensyn	Utenpåliggende	
	SV – Fasade	50	40,4	Utgår av kulturminnehensyn	Utenpåliggende	
Hovedbygg garasje	NV – Tak	80	19,6	Svart takpapp som bør skiftes	Bygningsintegrert	Utenpåliggende
Gammelstasjon	S/N	50	44,2	Utgår av kulturminnehensyn	Bygningsintegrert	Evt. utenpåliggende
TF-hytta	S/N – Tak	60	14,7	Svart takpapp	Utenpåliggende	
Sondebrakkka	Ø/V – Tak	80	19,6	Svart takpapp garasje + Rød takshingel øvrig	Utenpåliggende	
Polarbrakkka	N/S – Tak	125	30,7	Svart takpapp	Utenpåliggende	
Båthuset	SØ – Tak	34*	8,3	Korrugerte stålplater (grønn)	Utenpåliggende	
	NV - Fasade	28*	6,9	Korrugerte stålplater (grønn)	Utenpåliggende	
Badstua	SØ – Tak	10	2,5	Trepanel	Utenpåliggende (midlertidig montert)	
Naust	NØ/SV – Tak	20	4,9	Svart takpapp	Utenpåliggende	

Sum		913	224		
-----	--	-----	-----	--	--

*Sysselmesteren ønsker at solceller monterte på korrigerede stålplater på hovedbygget utgår. Montering av slette, sorte, matte solcellepanel på de grønne korrugerte stålplater, der profilen er så markant, vil gi en stor endring av opplevelsen til hele hovedbygningen. I tillegg vil montering nødvendigvis medføre en rekke gjennomhulling av stålplatene som ansees som ikke-reversible tiltak.

Sysselmesteren har også vurdert at utenpåliggende panel er å foretrekke på hovedhuset. Dette er den mest ærlige metoden for installasjon, det medfører lite ombygging av takoppbyggingen og er i større grad et reversibelt tiltak. Sysselmesteren har også vurdert at dette tiltaket er innenfor tålegrensen til hovedbygningen når det gjelder de kulturhistoriske verdiene. Dette forutsetter imidlertid at tiltaket utformes etter retningslinjene som er beskrevet nedenfor.

Sysselmesteren ber om at etablering av solcelleanlegget følger prinsipper og retningslinjer som gjelder på fastlandet ved montering på verneverdig bebyggelse, se f.eks. for Oslo kommune som er utarbeidet av Byantikvaren. Det er det bl.a. en forutsetning at plasseringen og utformingen av solenergisystemet underordner seg, og tar hensyn til, bygningens form. Har bygningen symmetrisk arkitektur, må plasseringen tilpasses symmetrien. Det må tas hensyn til elementer som piper og andre oppbygg. Anlegget må monteres så nærme takoverflaten som mulig, og det tilstrebes så likt material- og fargevalg som eksisterende takoverflate som mulig. For at anlegget skal underordne seg bygningens arkitektur, skal solcellene monteres i god avstand fra takflatens ytterkanter. Dette innebærer en avstand på minimum 60 cm fra gesims-, møne- og isbord/gesims for mindre bygg, og minimum 1 meter på større flater. Dette vil bidra til at anlegget underordner seg bygningens arkitektoniske utforming og bidra til å opprettholde kulturminneverdiene. Det er også viktig at solcelleanlegget prosjekteres og utføres på en måte som ikke øker risiko for brann.

Sysselmesteren ber om at anlegget prosjekteres og tegnes inn på fasadetegning og situasjonsplan. Dette gjelder også ledningsføring mellom anleggene, før endelig tillatelse til etablering.

Plassering av solceller på bygg og etablering av ledninger mellom bygningene og sentral er innenfor sikringssonen til automatisk freda kulturminner, eller i kulturminnelokaliteter (AskeladdenID 93240) er å anse som søknadspålitlige tiltak. Slike tiltak krever dispensasjon fra Riksantikvaren. Søknad om dispensasjon fra sml. § 44 sendes Sysselmesteren som forbereder saken for Riksantikvaren som er vedtaksmyndighet. Sysselmesteren er derfor avhengig av en detaljert beskrivelse av tiltaket og gjennomføringen for å kunne gi Riksantikvaren en endelig tilrådning dispensasjoner for tiltak innenfor sikringssonen (gul skravur) og lokaliteten der det er varslet oppstart av fredning (rosa figur).

Utklipp fra Askeladden av ID 93240. Lokaliteten som inngår i varsel om oppstart av fredning (rosa figur), samt automatisk fredete kulturminner m/sikringssone (gul skravur).

Solcellepark i område 3

I tillegg til at det er søkt om solceller på flere tak- og veggflater på stasjonsområdet, er det også søkt om en solcellepark i Randvika i område 3. Dette er samme område hvor det også er omsøkt plassering av vindturbin. Sysselmesteren bemerker at det er en svakhet i konsekvensutredningen at solcelleparken ikke er visualisert. Solcelleparken skal pælefunderes. Solcelleparken må, som vindturbinen, vurderes etter sml. § 57 bokstav a med krav om tillatelse for terrenginngrep utenfor planområder. Søker opplyser at størrelsen på solcelleparken vil avhenge av hvor mange solcellepaneler som tillates plassert på bygg. Det ble i søknad og KU utredet for en solcellepark på 175*175 med høyde på 2,5 meter. I e-post av 13. mai fra søker oppgis at størrelsen på solcelleparken avhenger av antall solceller som eventuelt tillates på bygg. Søker har vurdert at det vil være tilstrekkelig med solcellepaneler som dekker 175*40 meter med høyde på 2,5 meter.

Det er gjennom konsekvensutredningen kartlagt flora, vegetasjon og arter i området. Hovedsakelig er det svært tynt jordsmonn og meget lavvokst tundravegetasjon. Det er også arealer med våtmarkssystemer i nærheten, og delvis innenfor området. Permafrost ferskvannsdump er en rødlistet naturtype på Svalbard, fordi den på grunn av klimaendringene vil kunne gå såpass mye tilbake de neste 50 årene at den kan komme i kategorien nær truet. Det konkluderes i konsekvensutredningen med at tiltak i området vil medføre noe forringelse av floraen, men at det ved avbøtende tiltak vil ha liten negativ konsekvens for vegetasjon og naturtyper.

Videre er områdene ved Isfjord Radio viktig som hekke-, myte- og rasteområde for vannfugl og noen overvintrende fuglearter. I tillegg er det både rein, rev og isbjørn i området. Solcellepanelene vil beslaglegge areal. I tillegg vil de kunne representere en kollisjonsfare for fugl, og reinsdyr vil kunne sette seg fast i installasjonene. I konsekvensutredningen er solceller i område 3 vurdert å ha ubetydelig liten konsekvens for fugle- og dyrelivet, utover etableringsfasen på 2-3 uker.

Etter Sysselmesterens vurdering er et areal på 175*40 meter et betydelig arealbeslag som vil påvirke opplevelsen av villmarksnaturen i området. I tillegg vil solcelleparken kunne ha direkte og indirekte effekter på dyre- og fuglelivet. Det er også i konsekvensutredningen påpekt at utbyggingen kan føre til skade på vegetasjon og naturtyper som er på rødlista. Det er foreslått avbøtende tiltak, gjennom blant annet at både etableringen og det endelige tiltaket må planlegges slik at det ikke påvirker våtmarker som er kartlagt i området.

Sysselmesteren viser til konsekvensutredningen, og vektlegger at det er mulig å unngå tap av sårbar natur gjennom en god planlegging av anleggs- og driftsfasen. Videre er solcelleparken planlagt i et område som allerede er berørt med kraftledninger og eksisterende kjøretraseer, samt i nærheten av etablert anlegg på Isfjord Radio med både bygninger og teknisk infrastruktur. Tap av villmarksnatur er dermed begrenset, og tiltaket er vurdert å gi ubetydelig til noe konsekvens når det gjelder tap av inngrepsfri natur. Størrelsen på solcelleparken på bakken avhenger av etableringen på bygg, slik at det totale omfanget av bakkemonterte paneler kan bli mindre når detaljprosjekteringen er fullført. I tillegg er det begrenset behov for nye kjørespor og traseer, slik at det så langt som mulig unngås å etablere nye traseer. Solcelleparken skal pælefunderes, noe som også gjør at tiltaket kan være reversibelt dersom solcellepanelene i fremtiden fjernes.

Sysselmesteren vektlegger også behovet for energiomlegging fra fossilt til fornybart på Isfjord Radio. Sysselmesteren viser til svalbardmiljølovens formål, hvor det fastsatt at loven gir rom for miljøforsvarlig næringsdrift, og at energiomleggingen fra fossilt til fornybart på Isfjord Radio er i tråd med dette. Energiomleggingen er i tillegg ønsket av leietagerne, Basecamp og Telenor, og sistnevnte har drift av samfunnskritisk infrastruktur på Isfjord Radio.

I Sysselmesterens samlede vurdering, legges det avgjørende vekt på at tiltaket kan gjennomføres med liten negativ virkning for vegetasjon og dyreliv. Solcelleparken vil være anslagsvis 2,5 meter høy og dermed ha langt mindre landskapsvirkning og påvirkning på opplevelsen av villmarksnaturen i området enn den omsøkte vindturbinen. Videre er området allerede i dag opparbeidet med infrastruktur, blant annet gamle kjøretraseer og mindre kraftledninger i tillegg til bygningene og telekommunikasjonsutstyret ved Isfjord Radio. Det er derfor Sysselmesterens vurdering at solcelleparken ikke vil påvirke villmarkspreget i dette området betydelig, og at miljøvirkningene samlet sett vurderes som forsvarlige. I tillegg er det omlegging fra fossilt til fornybart, og et behov for å dekke energi blant annet til samfunnskritisk infrastruktur.

En tillatelse til etablering forutsetter imidlertid at det gjøres nødvendige grep for å unngå skade på vegetasjon og rødlistede naturtyper, samt påvirkning på dyrelivet. Blant annet er det forslått som avbøtende tiltak at det tas i bruk ikke-reflekterende solceller, samt innretninger for å hindre at blant annet reinsdyr setter seg fast. Det er også av betydning at SNSK vurderer og ivaretar hensynet til de uttalelser som er kommet om radiostøy. Da detaljprosjekteringen ikke enda er gjennomført, er det ikke mulig for Sysselmesteren å gi en tillatelse til gjennomføring av tiltaket uten at en detaljprosjektering foreligger. Sysselmesteren gir i dette vedtaket en tillatelse til etableringen av solceller på bygninger som beskrevet over og tillatelse til etablering av solcellepark. Det stilles som vilkår for igangsetting og etablering av tiltakene at det utarbeides en detaljert plan for gjennomføring før endelig godkjenning av tiltakene kan gis av Sysselmesteren.

Slik konsekvensutredningen har gjort rede for, er det enkelte rødlistede og sjeldne planter i området. Disse vil kunne bli påvirket av tiltaket, og avbøtende tiltak er avgjørende. Blant annet bør man unngå å berøre vegeterte arealer på bakre del av stranda i Randvika, og unngå inngrep i våtmarksområder.

Tiltaket ligger innenfor kulturminnelokaliteten og inneholder flere automatisk freda kulturminner med sikringszone (AskeladdenID 93240). Slike tiltak krever dispensasjon fra RA. Sysselmesteren vurderer ikke at tiltakene vil virke skjemmende for kulturmiljøet på Isfjord Radio, og vil kunne anbefale Riksantikvaren at det gis dispensasjon etter svalbardmiljøloven § 44.

Anleggsarbeid

Tiltaket vil medføre anleggsarbeid. Det tas sikte på å i hovedsak bruke allerede opparbeidede traseer. I den grad dette ikke lar seg gjøre, vil det være avgjørende med en så skånsom gjennomføring som mulig, og at det iverksettes avbøtende tiltak.

Sysselmesteren har bedt om ytterligere detaljer som beskriver anleggsarbeidet. Dette har det ikke vært mulig for søker å legge frem på dette stadiet i prosessen. Før tiltak iverksettes, vil det derfor være nødvendig med en detaljert plan og oversikt over anleggsarbeidet, tidspunkt for gjennomføring, utstyr, bruk av traseer, beskrivelse av avbøtende tiltak for å hindre skade på vegetasjon, unngå tap av våtmark og forstyrrelse av dyreliv. Sysselmesteren understreker at nye traseer skal ikke tas i bruk før det eventuelt er gitt tillatelse fra Sysselmesteren.

Anleggsarbeidet vil nødvendigvis også medføre en del avfall. Håndtering av avfall må beskrives i en avfallsplan. Det må utarbeides rutiner for å minimere forurensningsfaren, og det må tas særlig hensyn til den lokale vannkilden. I konsekvensutredningen er det anbefalt at det gjennomføres prøvetaking av vannkvaliteten før og under anleggsarbeidet. Rutiner for håndtering av drivstoff og kjemikalier må også utarbeides.

I konsekvensutredningen er det også vist til at anleggsvirksomheten kan ha negativ innvirkning på vannmiljøet. Det viktigste avbøtende tiltak i denne sammenheng, er å hindre aktivitet som kan endre de hydrologiske forholdene og som kan endre de fysiske rammene for dammene og våtområdene.

I den grad det er nødvendig med helikoptertransport, minner Sysselmesteren om at dette er søknadspliktig etter sml. § 83. Da området er særlig viktig for fugl, presiseres det også at man bør ta sikte på å unngå bruk av helikopter så langt det lar seg gjøre, og at eventuelle flyvninger må legges utenfor de tidspunkter som er mest sårbart for fuglelivet i perioden mai til august.

Vedtak

Sysselmesteren gir tillatelse til etablering av solceller på bygg på stasjonsområdet på Isfjord Radio og etablering av solcellepark som omsøkt i område 3. Tillatelsen gjelder bygg som omtalt i oversikten på side 8.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i svalbardmiljøloven § 57 a, d og f. Tillatelsen forutsetter at Riksantikvaren gir dispensasjon for tiltaket, anleggsarbeidet og gjennomføringen etter svalbardmiljøloven § 44.

Sysselmesteren avslår søknaden når det gjelder etablering av vindmølle jf. svalbardmiljøloven § 57 a jf. §§ 1 og 7.

Som vilkår for tillatelse til etablering av solceller på bygg gjelder følgende:

- Det gis tillatelse til oppføring av solceller på følgende bygg som nevnt i oversikten på side 8.
- Solcellene skal være matte og ikke-reflekterende. De skal være utenpåliggende.
- Før tiltak på byggene iverksettes skal det detaljprosjekteres. Tiltak kan ikke iverksettes før Sysselmesteren har godkjent en detaljert plan for gjennomføring. Dette omfatter valg av solceller, innfestingsmetoder, beskrivelse av anleggsarbeidet i forbindelse med tiltaket, ledningsstrek i luft eller på og/eller under terreng. Det må utarbeides en fasade og situasjonsplan hvor anlegget prosjekteres og tegnes inn. Videre må detaljprosjekteringen omhandle tidspunkt for arbeid, bruk av maskiner og bruk av områder til plassering av utstyr.
- Plassering av solceller på bygg og etablering av ledninger mellom bygningene og sentral er innenfor sikringssonen til automatisk freda kulturminner, eller i kulturminnelokaliteter (AskeladdenID 93240). Dette er derfor søknadspliktige tiltak, og krever dispensasjon fra Riksantikvaren. Søknad om dispensasjon fra sml. § 44 sendes Sysselmesteren som forbereder saken for Riksantikvaren som er vedtaksmyndighet. Sysselmesteren er derfor avhengig av en detaljert beskrivelse av tiltaket og gjennomføringen, for å kunne gi Riksantikvaren en endelig tilrådning til dispensasjoner for tiltak innenfor sikringssonen og lokaliteten der det er varslet oppstart av fredning.

Som vilkår for tillatelse til etablering av solcellepark gjelder følgende:

- Det gis tillatelse til etablering av en solcellepark oppad begrenset til 175*40 meter i område 3.

- Solcellepanelene skal være antireflekterende.
- Det skal iverksettes avbøtende tiltak for å hindre at solcellepanelene medfører skade for dyrelivet, og avbøtende tiltak må legges frem for Sysselmesteren gjennom detaljprosjektering.
- Etableringen av solcellepark kan ikke iverksettes før Sysselmesteren har godkjent en detaljert plan for gjennomføringen. Det må gjøres grunnundersøkelser og utarbeides en rigg- og marksikringsplan for å unngå tap av rødlistet og sårbar vegetasjon samt sikre god massehåndtering. Videre må detaljprosjektering beskive valg av solceller, plassering i område 3, arealbeslag, avbøtende tiltak for å hindre skade og forstyrrelser på flora og fauna under etableringen, bruk av anleggstraseer og beskrivelse av anleggsarbeid i forbindelse med tiltaket. Anleggsarbeidet skal gjennomføres slik at området som berøres kan revegeteres så langt det lar seg gjøre. Detaljprosjektering skal også omhandle tidspunkt for arbeider, bruk av maskiner og bruk av områder til plassering av utstyr.
- Tiltaket skal ikke medføre skade på rødlistet og sårbar vegetasjon som er beskrevet i konsekvensutredningen, og alle tiltak som er nødvendig for etableringen og gjennomføringen skal legges utenfor våtmarksområder.
- Det må utarbeides et forslag til overvåkningsprogram for våtmarksområdene slik at deres tilstand er kartlagt før etableringen og kan overvåkes under og etter etableringen av solcelleparken.
- Solcelleparken ligger innenfor kulturminnelokaliteten og inneholder flere automatisk freda kulturminner med sikringsone (AskeladdenID 93240). Slike tiltak krever dispensasjon fra RA. Sysselmesteren vurderer ikke at tiltakene vil virke skjemmende for kulturmiljøet på Isfjord Radio, og vil kunne anbefale Riksantikvaren at det gis dispensasjon etter svalbardmiljøloven § 44. Det er RA som har vedtaksmyndigheten.

For begge tiltak gjelder følgende vilkår:

- Anleggsarbeidet skal gjennomføres så varsomt som mulig, slik at forstyrrelse av dyreliv og ødeleggelse på vegetasjon unngås.
- Det skal utarbeides en avfallsplan for det samlede tiltaket. Avfallsplanen skal godkjennes av Sysselmesteren.
- Etablerte stier skal tas i bruk i forbindelse med anleggsarbeidet. I de tilfeller dette ikke er mulig, skal nye traseer ikke tas i bruk før disse er godkjent av Sysselmesteren.
- Både solceller på bygningsmassen og solcelleparken krever detaljprosjektering før tiltakene kan iverksettes.
- Vannkvaliteten til den lokale vannkilden skal undersøkes (prøvetaking) før og etter anleggsarbeidet.
- Det må tas hensyn til navigasjons- og kommunikasjonsinnretninger, slik at funksjoner ikke påvirkes.
- Det må utarbeides søknader om dispensasjon for arbeider og etablering av tiltak i sikringssonen til automatisk fredede kulturminner. Sysselmesteren vil etter mottak av søknad(er) forberede dispensasjonssaken (e) og oversende den/de til Riksantikvaren.

Klage

Dette vedtaket kan påklages, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagefrist er seks uker fra dette vedtaket ble mottatt. Skriftlig klage stiles til Klima- og miljødepartementet, men oversendes Sysselmesteren.

Med hilsen

Kristin Heggelund
miljøvernshjef

Linda Karlstad
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Kopimottakere:

Basecamp Explorer Spitsbergen
Klima- og miljødepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Store Norske Spitsbergen kulkompani AS, Katrin Haram
Store Norske Spitsbergen kulkompani AS, Sveinung Lystrup Thesen
Store Norske Spitsbergen kulkompani AS, Jan Morten Ertsaas
Store Norske Spitsbergen kulkompani AS, Mons Ole Dyvik Sellevold
Riksantikvaren
Miljødirektoratet
Kystverket
Norsk Polarinstitut
Multiconsult, Kjetil Mork
Longyearbyen Feltbiologiske Forening LOFF
Telenor Kystradio
Avinor
Isfjord radios venner
Kommunal- og distriktsdepartementet